

חולין לג

משה שווערד

1. מהר"ם מלובלין מסכת חולין דף לג עמוד א

בגמ' ואין מזמנין עובד כוכבים על בני מעים וכו' עובד כוכבים דבנחירה סגי להו וכו' הני כאבר מן החי דמו. פירוש כיון דהו כמאן דמנחי בדיקולא מיד אחר שחיטת הסימנים הוי כאילו הוציאו הבני מעים מן הבהמה בעודה מפרכסת והוי כמו חותך חתיכת בשר מן הבהמה קודם שתצא נפשה דהוי אבר מן החי לבני נח ויש מקשין א"כ ריאה נמי היאך שריא לישראל דהרי מיד אחר ששחט הקנה הוי לרשב"ל כמנחא בדיקולא קודם ששחט סימן השני והוי כאילו חתך מן הבהמה חתיכת בשר קודם גמר שחיטת סימן הב' דהוי אבר מן החי בלי ספק [1] וי"ל דכיון דמיד אחר שחיטת הקנה כלה חיותה דריאה לא מקרי עוד בשר מן החי וק"ל:

2. מהר"ץ חיות מסכת חולין דף לג עמוד א

גמרא עובדי כוכבים דבנחירה סגי להו ובמיתה תליא מלתא הני כאבר מן החי דמי... ועיל' באר שבע בחי' לחולין ע"ד התוס' אלו ועל רש"י (חולין צב ע"ב) ד"ה שאין שוקלין בשר המת במקולין. היינו בשר בהמה שמתה מעצמה. והנה לר"ל דס"ל דבשחיטת הקנה הוי ריאה כמאן דמנח בדיקולא וכפירש מן הבהמה ואיך מותרת הריאה לישראל. [2] וצ"ל דסוף השחיטה מתרת וכמו שבכל השחיטות נעשה נבלה בשחיטת סימו אחד. ע"י שהסכין נקב את הושט כמו דכ' רש"י לעיל כ' ע"ב ד"ה וכי מתה וכן בכל השוחטין מיד שניקב בסכין הוה מעשה נבלה וסוף השחיטה מכשרתו דדרך שחיטה בכך ...

3. הערות הגרי"ש אלישיב מסכת חולין דף לג עמוד א

(ש) ואף דלכאוי' הא ברגע הראשון שעדיין בחיים הא גם לישראל אסור דהא ממתין עד שתצא נפשה, אולם באמת השחיטה התירה, ורק איסור אחר לאכילה מצד לא תאכלו על הדם ולא מצד אבמה"ח.

4. הערות הגרי"ש אלישיב מסכת חולין דף לג עמוד א

דבנחירה סגי להו וכו'. נחירה לאו דוקא, שהרי אין בגוי דין לעשות נחירה בידים, אלא העיקר שהבהמה מתה.

5. ספר שערים מצויינים בהלכה

דף לג. ואין מזמנין עכו"ם על בני מעיים. הא דאמרו אין מזמנין, ולא אמרו אין מושיטין בני מעיים לעכו"ם, כתב בתשו' חתם סופר (יו"ד סי' יט) משום דסתם בשר אינו עומד אלא לאכילת אדם ולא לדבר אחר, אבל בני מעיים אדרבא אמרו חז"ל (נדרים נד.) אוכליהן לאו בר אינש כו', ולכן דוקא להזמינו על שולחנו דהיינו לאכול אסור, אבל להושיט לו להוליכו לביתו כיון דאיכא למיתלי בשום היתר שצריך לו לדבר אחר ליכא לפני עור כמבואר בתוס' במס' גיטין (סא. ד"ה משאלת), ועי"ש שכתב עוד טעמים להיתר שנוהגים למכור לעכו"ם נבילות כשחיטות. וע"ע בפת"ש (יו"ד סי' כז סק"א)

6. דף על הדף חולין דף לג עמוד א

בגמ': מזמנין ישראל על בני מעים ואין מזמנין עובדי כוכבים על בני מעים כו' הרוצה שיבריא, חותך כזית בשר מבית השחיטה, ומולחו יפה כו'. הר"א מזרחי (ר"פ וישב) כתב דנחלקו יוסף והשבטים, שהשבטים עשו כדאמר הכא לאכול מיד מבית השחיטה, אלא יוסף סבר שכיון שהבהמה עדיין מפרכסת אוסר משום אבר מן החי, והשבטים סברו שדינם כמו ישראל, ולישראל הותר ע"י שחיטה אפילו אם הבהמה מפרכסת, ורק לגוי אוסר ר' אחא בר יעקב מפרכסת.

• [עוד עיין בספר שערים מצויינים בהלכה ד"ה הרוצה]

החתם סופר בשו"ת יו"ד (סי' י"ט) הקשה האיך אנו נותנים ביצים לגוים, הרי יש בהם משום אבר מן החי, ובשלמא לישראל הותרה כדילפינו מקרא, אבל לעכו"ם מנ"ל דאשתרי. ובשלמא ביצים שלמות, יש לתלות דלוקח בשביל להעמיד עליהם תרנגולות ולגדל אפרוחים, אבל בשיצה שבורה מאי איכא למימר. ובשדי חמד (חלק ב' פאת השדה מערכת הגימ"ל אות וי"ו) הביא מכמה אחרונים שכתבו להקל מטעמים שונים.

7. הערות הגרי"ש אלישיב מסכת חולין דף לג עמוד א

מי איכא מידי דלישראל שרי ולעכו"ם אסור. כ' הרשב"א דהני מילי בגוונא דהבהמה נשחטה כדין, אך אם נתנבלה בשחיטתה דהשתא ליכא שום היתר לישראל, ממילא אף לגוי אסורים בני מעיה.

והנה מנהג העולם וכך נהגו כל בית ישראל דבהמה שנתנבלה בשחיטתה מוכרין אותה לגוי, ולכאן לפי דברי הרשב"א הא בני המעיים אסורים לגוי. וכ' החת"ס (יו"ד סי' י"ט) עפ"ד התוס' דרוב בהמות שנשחטו בסכין פגום כשרות, דמי יימר שבפגימה חתך הסימנים, ואף דאם יאכלנה ישראל ילקה, היינו משום שבהמה בחייה בחזקת איסור עומדת ובכל ספק השקול הוי ודאי נבילה, עד שידוע לך במה נשחטה. והך איסור דבהמה בחייה אינו משום אבמה"ח דבחייה לאו לאיברים עומדת, אלא איסור אינו זבוח, ונמצא דלגבי גוי ליכא בחי' בחזקת איסור אלא בחזקת היתר עומדת, ובכל ספק שחיטה כשר לגוי מחמת חזקת היתר. ואף דכל ההיתר לגוי הוא מכח מי איכא מידי וכו' והרי לישראל היא אסורה, כיון דהאיסור הוא משום חזקה ולגבי גוי ליכא חזקה שייך מי איכא מידי. וזה חידוש גדול דהא למעשה ליכא היתר לישראל.

8. ספר שערים מצויינים בהלכה

מי איכא מידי דלישראל שרי ולעכו"ם אסור. עי' בפלתי (סי' כז) שיש לפרש זה בשני אופנים, (א) | דישראל נתקדשו במצות יתירא, ואיך יתכן שיהיה להם היתר ולנכרי יהא אסור, (ב) | דעיקר האזהרה לא מצינו להדיא בכני נח, רק מרומז וכא בקבלה דנוהג בו אזהרה הנאמר לישראל, ובוה שפיר קשה הא בישראל גופיה שרי ואיך תאסר לבני נח, וכי יש לפרש אזהרה אחד לשני פירושים לזה מותר ולזה אסור, והנה להאופן הראשון ניחא

9. תוספות מסכת חולין דף לג עמוד א

אחד עובד כוכבים ואחד ישראל מותרין בו - משמע דטעמא משום דליכא מידי דלישראל שרי ולעובד כוכבים אסור ותימה דבפרק ארבע מיתות (סנהדרין דף נט.) פריך והא איכא יפת תואר ומשני שאני עובדי כוכבים דלאו בני כיבוש נינהו וה"ל שאני עובדי כוכבים דלאו בני שחיטה נינהו כדאמר לעיל ואין להקשות מהא דאמר פרק ד' מיתות (שם דף נח:) עובד כוכבים ששבת חייב וכן העוסק בתורה דבדבר שהוא מצוה לישראל לעשות לא שייך למימר מי איכא מידי דלישראל שרי וכו' ואע"ג דאמר אפילו ששבת בשני בשבת חייב מכל מקום לא דמי הואיל ויש מצות שביתה לישראל כמו בשבת ואע"ג דבן נח נהרג על העוברים כדאמר התם וישראל אינו נהרג נהי דפטור מ"מ לא שרי ...

10. חתם סופר מסכת חולין דף לג עמוד א

מי איכא מידי וכו' פי' דלהתקדש יצאו ישראל ולא להקל ומשו"ה גבי נצטוו על העוברים דגם ישראל נצטוו רק שאין נהרגים היינו משום דגופו של ישראל חשוב טפי ואינו נהרג בשביל עובר רק עונשו מן השמים משא"כ ב"נ קל הוא ונהרג אפי' על עבירה כ"ד וכן בענין חצי שיעור כיון שאסור מן התורה ויש על העובר עונש בידי שמים ומה שאינו לוקה דחס רחמנא על גוף קדוש שלא להלקותו על פחות מכשיעור משא"כ ב"נ דאין להם שיעורין כלל ומה שהקשה שם משו"פ אעפ"י דגם לישראל אסור משום חצי שיעור כמבואר ברמב"ם ובטור ח"מ מ"מ נהי דלכתחלה אסור לגזול מ"מ אם עבר וגזל אמאי לא יחזור חצי פרוטה שגזל ואין ב"ד נזקקים לו כלל וב"נ נהרג אפי'. ומשני זה היא מטעם קדושת ישראל שהגזול מוחל מאי דעביד בשעת גזילה עביד ויענש עליו משמים ככל חצי שיעור אבל כשכבר גזל היא בהיתרא בידו ובמחילת חברו:

11. חתם סופר מסכת חולין דף לג עמוד א

ועיין רמב"ם פ' יוד ממלכים ה' ט' וה' יוד שנראה שמחלק בין עכו"ם לבן נח שאותו קיבל עליו שלא לעצ"ז וזה מותר לשבות ולקיים המצות שירצה ומזה מקבלים קרבנות ומלמדים לו תורה ומקבלים ממנו צדקה והשתא לק"מ מגוי ששבת מי איכא מידי דהרי גם גוי אם אינו עצ"ז מותר לשבות. ומיושב ק' ש"ס ולחשבי' בהדי ז' מצות ונ"ל רמב"ם סמוך אש"ס נדרים ל"א ע"א עושים ואינם מצווים משמע גם אינם אסורים והלכה כסתם נדרים דהוא בתרא טפי מסתם ש"ס דשאר מוסדות שהוא חיבור מאוחר:

12. ספר שערים מצויינים בהלכה

דפטור מ"מ לא שרי. והנה מטעם זה כתב בתשרי מו"ר הגאון מהר"ש ענגיל (ח"ה סי' פט) באשה מעוברת שלפי הרופאים הוא בסכנה ומוכרחים ליקח ממנה העובר, שיותר יש להתיר שיקחו ממנה העובר ע"י רופא ישראל אף שעצ"ז ימות, משיעשו זאת ע"י רופא עכו"ם. ועי' מה שהארכנו מזה בשמ"ב

13. ספר שערים מצויינים בהלכה

ומולחו יפה יפה. כתבו התוס' דמיירי לקדרה, אי נמי מיירי לצלי, אע"ג דלצלי לא בעי מליחה, שאני הכא שנחתך קודם שתצא נפשה מבית השחיטה כו'. ובחי' הרשב"א (ד"ה ומולחו) ובר"ן (ז: מדפי הרי"ף) כתבו, דאי מיירי לקדרה מאי ימתין

עד שתצא נפשה, הא ודאי דבשיעור מליחה ובישול כבר יצאה נשמתה, אלא ע"כ דמיירי לצלי. וביש"ש (סי' יח) כתב, דכל ענין המליחה שנזכר כאן הוא דבאופן זה שמולחו יפה יפה מועיל לבריאות וכדקתני הרוצה שיכריא. ועי' בראש יוסף (רד"ה הרוצה). ועי'

14. ספר אור הישר

שם אמר ר"פ הוה יתיבנא קמיה דרב אחא ב"י ובצי דאימא ליה מי איכא מידי דלישראל שרי ולעכו"ם אסור ולא אמרי ליה דאמינא הא טעמא קאמרי ולכאורה מה הועיל רב פפא בהא דקאמר שרצה להקשות. כיון שלא הקשה ולמה קבעה מסדר הש"ס לדברי ר"פ ובע"כ הוא לתועלת. ונלע"ך עפמשי"כ הרשב"א בחידושו וז"ל אמינא הא טעמא קאמר כד'ומר וכיון דטעמא קאמר לא

שייך למימר מי איכא מידי כו' ע"ש. והסבר דבריו נראה דקושית מי איכא מידי היא רק סברא טובה ולכן אם נמצא כנגדה סברא אחרת נכונה ביותר, או בטלה סברא דמי איכא מידי ונקטינן האי טעמא דשכנגדה. וזהו מש"כ הרשב"א דכיון דטעמא קאמר לא שייך למימר מי איכא מידי והביא ראיה מסנהדרין ע"ש. ולפ"ז שפיר השמיענו ר"פ שרצה להקשות לו מהא דמי איכא מידי דנראה לכאורה כעין כלל בש"ס ואפ"ה לא הקשה משום דהא טעמא קאמר ומה נלמוד גם בעלמא, דאם נמצא טעם חשוב יותר, בטלה סברת דמי איכא מידי. ועי' בפתיחה לה' שחיטה מהפמ"ג ובפתי' סי' כ"ז

15. ספר אור הישר

שם ומולחו יפה יפה ומדיחו יפה יפה כו'. הא דאדכר הכא מליחה והדחה משום דלקדירה איירי כמש"כ התוס', אבל אי בעי לאכול כך חי מותר בלא מליחה רק בהדחה. כדאמרינן לעיל דט"ו ע"ב השוחט לחולה בשבת מותר לבריא באומצא, והטעם משום דדם שלא פירש ולא נצרר מותר, ומשנה מפורשת היא במנחות דצ"ט ע"ב דכשחל יוה"כ בע"ש השעיר נאכל לערב. היינו בשבת, ומשום דאין יכולין לצלותו ביוה"כ ובשבת ומוכרח לאכלו חי, ומסיק במשנה שם והבבליים אוכלין אותו כשהוא חי, ובירושלמי פאה פ"ח ה"ד למד מהתם דמערבין בכשר חי, ועי' באו"ח סי' ש"ה ס"ב, ובביאור הגר"א ליו"ד סי' ע"ו סק"ב.

ואפשר דהכא בכל גווני בעי מליחה משום דהבשר היא מבית שחיטתה ויוכל להיות שיש שם חוטין שדם בהם ודם שבחוטין הוא ככנוס ועומד בכלי כמבואר ביו"ד סי' ס"ו ס"ב, וממילא המליחה מעכבת בוה. ועמשי"כ בחידושי לקמן דקכ"א ע"ב.

16. חידושי הרשב"א מסכת חולין דף לג עמוד א

השוחט בהמה חיה ועוף ולא יצא מהם דם כשרים, להכי נקט חיה ועוף לאשמועינן דלאו בקדשים מיירי אלא בחולין וכדייקנן מינה בגמרא דחיה בקדשים ליכא ולאשמועינן נמי דאע"ג דבני כסוי נינהו לא מיפסלי כי לא יצא מהם דם.

17. ראש יוסף מסכת חולין דף לג עמוד א

... אבל הר"מ ז"ל בפ"ד מהלכות מאכלות אסורות הלכה י"ג כתב, השוחט בהמה חיה ועוף כו' ואין אומרים שמא מתים היו יע"ש. והדין עמו דאל"כ בפרק כיסוי הדם הוה למתני זה דשם דין כיסוי, ולא כאן 231, אלא דבא לומר דלא היישנן שמא מתים היו...

18. הערות הגרי"ש אלישיב מסכת חולין דף לג עמוד א

ולא יצא מהן דם כשרים. [1] ברמב"ם כתב דקמ"ל דלא אמרי' דכיון שלא יצא מהם דם ודאי יש בהם לקותא, והו"ל טריפה. [2] וברשב"א כתב דקמ"ל דאיכא מצות כיסוי הדם לא מיפסלי כשלא יצא מהם דם. ואף הרשב"א צריך לטעמו של הרמב"ם, דאל"כ יקשה אמאי נקט בהמה, הא אין בה חיוב כיסוי, אלא דבא להוסיף טעם אמאי נקט נמי חיה ועוף.

19. תוספות מסכת חולין דף לג עמוד א

ונאכלין בידיים מסואבות – [1] לצלי איירי דלא בעי הדחה [2] אי נמי לקדירה והודחו במי פירות.

20. ספר שערים מצויינים בהלכה

להדיח הבשר אלא מולח ומבשל, דאל"כ היאך נאכלין בידיים מסואבות, והלא הוכשרו במים שהודחו בהן, והרשב"א דחה דכיון דלאחר בישול היאך נאכלין בידיים מסואבות הא הוכשרו במים שבקדירה, והביא דהתוס' דחו דברי הריב"א דאיכא לאוקמי בצלי דלא בעי הדחה, וגם זה אינו מחוור, ומסיק דמסתבר שאין מכאן ראיה לא לזה ולא לזה, דדילמא כשהודחו במים שלא מדעת. וכ"כ הר"ן (ז: מדפי הרי"ף ד"ה הוכשרו) שהודחו ע"י מי גשמים שלא מדעת דכיון דלא אחשבינהו לא מכשרי. ותמה הפלתי (סי' סט סק"ה) הא תנן במס' מכשירין (פ"א מ"א) כל משקה שסופו לרצון אע"פ שאין תחילתו לרצון מכשירין, והכא הוא לרצון שתיקנו הבשר לאכילה, ותירץ שדעתו היה לצלותה דלא בעי הדחה, וא"כ לא רצה שיתלחלח הבשר במים, ולא ניחא ליה כלל בהדחה זו, וא"כ הוא שלא לרצון ואינו מכשיר, ובוה

ונאכלין בידיים מסואבות. כתבו התוס' לצלי איירי דלא בעי הדחה, א"נ לקדירה והודחו במי פירות. ובחי' הרשב"א (ד"ה לפי) הביא בשם הריב"א, דמכאן יש להוכיח דא"צ

21. תוספות מסכת חולין דף לג עמוד ב

ודלמא עד כאן לא פליגי אלא באכילה - אע"ג דנקט לשון דלמא נראה שכן הוא האמת וברייתא מוכחת כן דאסורין במעשר משמע באכילה ובפרק חומר בקדש (חגיגה דף יח:)) לא גריס ודלמא בשום ספר.

22. הערות הגרי"ש אלישיב מסכת חולין דף לג עמוד ב

עד כאן לא פליגי רבנן עליה דר"מ אלא באכילת מעשר אבל בנגיעה וכו'. מבואר דאף דהמע"ש אינו נטמא מ"מ אסור באכילה בידיים מסואבות. ולכא' צ"ע מהמבואר לעיל דהוכיחה הגמ' דליכא לאוקמי מתני' בקדשים משום דל"ב בהו הכשר דחיבת הקודש מכשרתן, ומשמע דאילו קדשים היו צריכים הכשר היה מותר לאכול קדשים בידיים מסואבות כיון דאינם נטמאים, וצ"ע מאי שנא ממע"ש דאסור לאוכלו אף היכא דאינו נטמא, וקדשים חמירי טפי ממע"ש. והי' אפ"ל דשאני היכא

דליכא הכשר [דהחסרון הוא בתורת אוכל וכמש"נ לעיל] ובין היכא דהחסרון הוא רק דלא קיבל טומאה דהוי שלישי, אבל עלול לקבל. ודחוק.

23. רש"י סוטה דף ל/א

בחולין שנעשו על טהרת תרומה - באיזו חולין אמרו שהאוכל שלישי שלהן נעשה שני לקדש בחולין שנעשו על טהרת תרומה שבעליהם כהן ורגיל בתרומה וקיבל עליו לאכול חולין שלו בטהרת תרומה כדי שיהא רגיל לתרומותיו בטהרה הזקוקה להן הילכך משכחת בהו שלישי דבחולין אחרים לא משכחת שלישי:

ה"ג על טהרת תרומה אין חולין גרידי לא - ומאן דגריס [1] על טהרת הקדש לא הכי מפרש לה על טהרת הקדש לא דהו להו חולין גרידי שהמתפס חולין לטהרת הקדש בטלה דעתו ואין בדבריו כלום:

24. בית הבחירה (מאירי) מסכת חולין דף לג עמוד ב

ושמא תאמר היאך אפשר להחמיר בחולין שנעשו על טהרת תרומה יותר מאותן שנעשו על טהרת הקדש [2] מתוך שטהרת הקדש בחולין לא היתה מצויה אלא בזריזים ואנשי מעלה יתרה לא החמירו בה אבל טהרת תרומה היתה מצויה אצל הכל והחמירו בה כדי להזהר בה ביותר:

25. הערות הגרי"ש אלישיב מסכת חולין דף לג עמוד ב

חולין על טהרת הקדש. היינו שבזמן המקדש שהיו רגילים זרים לאכול קדשים, היו שקבלו עליהם לנהוג בחולין כבקדשים, כדי שלא יטעו בקדשים מחמת הרגל, וקבלה כזו תופסת, ונאסר. ובהא פליג ר' יהושע וס"ל דהוא לא נתפס אלא על טהרת תרומה ולא על טהרת קדש שכ"כ רחוק מחולין.

26. הערות הגרי"ש אלישיב מסכת חולין דף לג עמוד ב

שם. עי' לעיל (ב ב) שנתבאר דלדעת לרש"י חולין שנעשו על טהרת הקדש אסור אף לטמאותן, ולדעת הרמב"ן אסורים רק באכילה. וברמב"ם (שאר אה"ט פי"א ה"ט) פסק דחולין שנעשו על טהרת הקדש לאו כקדש דמו, ולא נאמר בהו הדין דשלישי טמא. ומ"מ מודה הרמב"ם דחשיבי קדש לענין שאם נטמאו בשרץ אסורים באכילה.

27. תוספות מסכת חולין דף לג עמוד ב

האוכל אוכל ראשון ראשון - בפ"ק דשבת (דף יד.) מפרש טעמא משום דזימנין דאכיל אוכלין טמאים ושקיל משקין דתרומה ושדי בפומיה וא"ת ואמאי הוי ראשון בשני סגי וכ"ת משום מעשר שני דאין שני פוסלו והלא אפילו משקים חולין נעשים ראשונים על ידי שני ויש לומר דרבי אליעזר משהו מדותיו לעשות אוכל כמאכל לגמרי.

28. מהר"ם מלובלין מסכת חולין דף לג עמוד ב

בא"ד וי"ל דר"א משהו מדותיו וכו'. ר"ל משום דע"כ כשהוא אוכל אוכל שני היו מוכרחים לגזור עליו שיהיה ג"כ שני כמו המאכל משום האי גזרה גופה כדי שלא יבא לשקול משקין דתרומה בפומיה דאם לא היה אלא שלישי לא היה פורש עצמו מן התרומה שהרי אין שני עושה שלישי בתרומה ולכך היו מוכרחים לעשות האוכל כמאכל ולכך גבי אוכל ראשון נמי עשו אוכל כמאכל:

29. הערות הגרי"ש אלישיב מסכת חולין דף לג עמוד ב

האוכל אוכל ראשון ראשון וכו'. הא דגזרו חכמים דהאוכל דבר טמא נעשה טמא מבואר בשבת (יד א) דהוא משום דפעמים בהדי דאכיל אוכל טמא שותה משקין של תרומה ונמצא מטמא את התרומה. וברש"י פי' דהתורה הזהירה על התרומה לשמרה בטהרה דכתי' את משמרת תרומותי וכו'. ולכאן' מה הוצרך להאריך, דתיפ"ל דאיכא איסור לאו לטמאות תרומה, ויש מלקות ע"ז כמבואר במכות (יד ב) למ"ד דבכל קדש לא תגע קאי אתרומה. וצ"ל דלהא לא חיישינן שמא יבוא לטמאות בידיים ויעבור בלאו, אלא דמאחר דכתי' משמרת וגו', דצריך להזהר יותר ולשמר את התרומה שלא תטמא, לכך חששו חכמים לכך. וכן עיין ברשב"א ריש חולין ספק טומאה ברה"ר טהור, אף בתרומה דיש משמרת לא שמור.

וברשב"א שם הק' אמאי לא קאמר דגזרו משום דזימנין דאכיל אוכלין בתרומה ושקיל משקין טמאין ושדי לפומי', ותי' (בתי' השני) דליכא למיגזר באוכלין של תרומה, שכיון שלעסם בפיו פקע מינייהו תורת אוכל וליכא בהו דין משמרת. [נמשמע קצת דמ"מ לטמאות יהי' אסור, ורק דין משמרת ליכא]. וכן ס"ל להרשב"א שם לענין משקין דנעשו תחילה דלא נאמר דין זה על משקין שבפיו דפקע מהם תורת משקין והם פסולין בלבד ולא טמאין. (עי' הערות שבת שם וסוטה ל א).